

RESCOOP.BE/VL BRENGT MEMORANDUM UIT VOOR DE VLAAMSE EN FEDERALE VERKIEZINGEN “Kiezen voor een actieve rol van de burger in de energietransitie”

REScoop.be, de federatie van verenigingen en coöperaties van burgers voor hernieuwbare energie uit België, vertrekt vanuit de visie dat wind- en zonne-energie bij uitstek **gemeengoed** zijn. Ze zijn eigenlijk van niemand en staan dus in principe ter beschikking van iedereen. De exploitatie van deze hernieuwbare energiebronnen zou bijgevolg zoveel mogelijk ten goede moeten komen van de gemeenschap en kan niet zomaar geprivatiseerd worden ten voordele van enkelingen. Dit kan door de burgers **rechtstreeks** te laten participeren in de energievoorziening van de toekomst. Burgers worden dan mede-eigenaar van installaties waarvan ze de energie kunnen afnemen en waarover ze op een democratische wijze controle kunnen uitoefenen.

De Vlaamse leden van REScoop.be hebben meegewerkt aan het memorandum van de Organisatie Duurzame Energie Vlaanderen. Het memorandum van ODE bevat veel goede aanbevelingen om van energietransitie werk te maken. ODE erkent ook dat de betrokkenheid van burgers belangrijk is in het transitieproces naar hernieuwbare energie. Het aspect ‘burgerparticipatie’ wordt echter niet uitgediept in het memorandum van ODE. Daarom geeft het memorandum van REScoop.be/vl ook duiding over de meerwaarde van rechtstreekse burgerparticipatie en hoe het beleid daarmee om dient te gaan. Dit is nodig omdat een aantal provincies nu rechtstreekse burgerparticipatie in windprojecten eist en omdat deze vraag van de provincies op weerstand stoot van een aantal leden van de Vlaamse Wind Energie Associatie, de sectororganisatie windenergie van ODE.

REScoop.be/vl stelt dat marktfalen aan de basis ligt van de meervoudige (financieel, economisch, sociaal, ecologisch) crisis waarin we verkeren. Om hieruit te geraken, moet er opnieuw meer democratische controle komen over en in de economie. De transitie naar hernieuwbare energie creëert kansen om de energievoorziening te democratiseren. Het beleid moet erop aansturen dat deze kansen niet gemist worden. Daarom vraagt REScoop.be/vl dat de energiemarkt wordt bijgestuurd door:

- voldoende ruimte vrij te maken voor hernieuwbare energie op het elektriciteitsnet, o.a. door kernenergie tijdig uit te faseren;
- de netten van elektriciteit en gas in publieke handen te houden;
- een strikte toepassing van het principe van de *ownership unbundling* tussen het netbeheer en de energieproductie, zodat constructies die belangenvermenging kunnen inhouden, vermeden worden;
- een planmatige aanpak met ambitieuze tussentijdse doelstellingen, om binnen een Europese context naar 100% hernieuwbaar energiegebruik te evolueren;
- striktere duurzaamheidscriteria voor het gebruik van biomassa voor energie;
- de mogelijkheid om groen gas te leveren via het aardgasnet;
- ...

De energietransitie vraagt al op korte termijn om grote investeringen die pas op langere termijn zullen renderen. De kost van de transitie zal uiteindelijk betaald worden door de burger, als consument (via de energiefactuur), als belastingbetaler (via subsidies van de overheid) of als spaarder (via krediet van de banken). Om draagvlak te creëren voor de omschakeling naar hernieuwbare energie is het dus nodig om de burgers nauwer te betrekken in het transitieproces en hen meer zeggenschap te geven over de energievoorziening van de toekomst. Daarom vraagt REScoop.be/vl dat initiatieven van rechtstreekse burgerparticipatie in duurzame energie gestimuleerd worden en de nodige ruimte krijgen om te groeien. Rechtstreekse burgerparticipatie komt overeen met het naleven van de principes van coöperatief ondernemen, zoals ze bepaald werden door de Internationale Coöperatieve Alliantie.

REScoop.be vzw/asbl/VoG/NPO
Avenue Milcampsiaan 105, B-1000 Brussels
info@rescoop.be   NN 0830.272.983   www.rescoop.be

Vlaanderen CENTEA-bedrijfsrekening BE36 8601 1574 0681 Flanders CENTEA-company account
Wallonie compte d'entreprise CENTEA BE72 8601 1597 6616 Wallonia CENTEA-company account
Wallonie CENTEA-Geschäftskonto BE72 8601 1597 6616 Wallonia company account

We moeten echter vaststellen dat de erkenningscriteria van de Nationale Raad voor de Coöperatie niet volstaan om essentiële coöperatieve waarden zoals democratische controle, mede-eigenaarschap en een transactierelatie tussen vennoten en de cvba die belangrijker is dan de dividenduitkering, te garanderen. REScoop.be/vl vraagt dat de erkenningscriteria van de Nationale Raad voor de Coöperatie verstrengd worden, waarbij de ICA principes als referentie dienen.

Uit meerdere studies blijkt dat het algemeen draagvlak voor windenergie groot is in Vlaanderen. Toch stoten heel wat windprojecten tijdens de vergunningsaanvraag op weerstand van omwonenden. Dit heeft te maken met (1) de ongelijke verdeling van lusten en lasten van een project; (2) het gebrek aan planmatig overleg zodat de bevolking het gevoel krijgt dat boven hun hoofden wordt beslist en gemeentebesturen zich voorbijgelopen voelen; en (3) een weinig coherent overheidsbeleid waarbij verschillende sectorale visies nauwelijks op elkaar worden afgestemd en er tegenstrijdig over het project gecommuniceerd wordt. Bovendien zorgt het concurrentiemodel dat aan de basis ligt van de windrush, er niet voor dat windenergie ontwikkeld wordt aan de laagste maatschappelijke kosten. Daarom moet de overheid het gebruik van de schaarse natuurlijke energiebron 'windenergie' ook reguleren op basis van sociaal economische criteria. Daarvoor is een winddecreet nodig:

- windenergie wordt expliciet omschreven als gemeengoed. Wie windenergie in een bepaalde zone wil exploiteren moet over een windrecht (exclusief exploitatierecht) beschikken;
- provincies krijgen doelstellingen voor de productie van windenergie en maken een windplan op, waarbij ook energielandschappen kunnen ontwikkeld worden in het open landbouwgebied. Dit afwegingsproces moet gebeuren in overleg met het maatschappelijk middenveld;
- na het doorlopen van een plan-MER procedure, bieden de provincies de geselecteerde zones aan. De projectontwikkelaars die al opties voor opstalrechten verzameld hebben in de aangeduide zones kunnen betrokken worden bij de toekenning van het windrecht, op voorwaarde dat ze een samenwerkingsovereenkomst onderschrijven waarin de billijke verdeling van de windoogst wordt vastgelegd. Daarbij wordt de helft van de windenergie opengesteld voor rechtstreekse participatie van de bevolking. Tevens wordt aan de betrokken grondeigenaars gevraagd om een nieuwe opstalovereenkomst te tekenen, tegen een vergoeding van 5000 € per jaar. In geval van nood kan tot onteigening worden overgegaan.

De provincie Oost-Vlaanderen heeft een proactieve rol gespeeld in de ontwikkeling van windenergie en neemt nu ambitieuze doelstellingen voor windenergie aan. De provincie nodigt projectontwikkelaars, burgers, gemeentebesturen en de betrokken administraties uit om samen te werken bij de verdere ontwikkeling van windenergie en zo draagvlak te creëren. De actieve participatie van burgers vormt daarbij een belangrijk aspect. Daarvoor moet de nodige ruimte gecreëerd worden. REScoop.be/vl roept de verschillende projectontwikkelaars dan ook op om op een constructieve wijze hieraan mee te werken en zich niet te verzetten tegen de vraag van de provincie om minstens 20% van de wind voor te behouden voor rechtstreekse participatie van burgers en/of gemeenten. REScoop.be/vl roept de andere provincies op om, in afwachting van een winddecreet, het Oost-Vlaamse voorbeeld te volgen.

Het memorandum van REScoop.be/vl is raadpleegbaar op:

http://www.zonnwindt.be/Rescoop/images/Documenten_NL/memorandum%20van%20rescoop.be%202014.pdf

Voor bijkomende vragen kunt u terecht bij Tom Willems (0488 36 58 52) of Dirk Vansintjan (0486 39 22 12).

REScoop.be vzw/asbl/VoG/NPO
Avenue Milcampsiaan 105, B-1000 Brussels
info@rescoop.be NN 0830.272.983 www.rescoop.be

Vlaanderen CENTEA-bedrijfsrekening BE36 8601 1574 0681 Flanders CENTEA-company account
Wallonie compte d'entreprise CENTEA BE72 8601 1597 6616 Wallonia CENTEA-company account
Wallonie CENTEA-Geschäftskonto BE72 8601 1597 6616 Wallonia company account